

magati. In pri taki izobrazbi bi se naj vladalo ljudstvo samo sebe, namreč po županih, po poslancih itd.? Pri zadnjih državnozbornih volitvah je v tem kraju kandidiral tudi kandidat katohške ljudske stranke, svojega slovaškega kandidata seveda ne znajo in ne upajo postaviti. Toda v Podgradu so volili vsi vladne-liberalno, ker je učitelj tako hotel ter trgovec Kohn — žid. Trgovski židje in učitelji so glavni madjarizatorji. Na pokopališču so še povsod slovaški napisi, le učitelj je dal svojima otrokoma madjarski napis.

Od madjarske katoliške ljudske stranke sicer Slovaki tudi nimajo pričakovati izdatne pomoči, k večjemu v socialnem oziru, če bi se res bila ljudska stranka, kar pa še zdaj ni. Vendar so nekateri Slovaki volili za tega kandidata, tudi dr. J...cky, dasi slovaški protestant, je agitiral za njega. Slovaki pač tudi veren narod, kajti pravili so po nekaterih krajih, kjer je ponujal liberalni kandidat po 20 gl. za glas: »Krista Pana (Gospoda) ne prodam.«

Nekaj samozavesti še je v slovaškem narodu, dasi še ima toliko suženjske pohlevnosti. Že njih pozdrav, zlasti če povejo madjarski, je nekako stokanje. Če pa malo lepše oblečena oseba koga nagovori, pa že jeclja: »Hvala za ponižanje, da ste imeli mišost me nagovoriti!«

Zlasti pa so zdaj ti Slovaki silno pobiti, ker vlada tudi tukaj strašna suša. Že tri mesece ni deževalo. K temu pa še je vas Orlova skoro celo pogorela. Edina tolažba še jim je reka Vag, ki napaja njih in njihovo živino, da se še držijo po koncu.

Toda ravnokar je začel bobneti grom in rahel dežek je začel prati zaprašeno listje po drevju. Morebiti pa se nebo vendarle usmili te vsušene zemlje ter osuženega na njej slovaškega naroda...

Rusko-japonska vojna.

Na suhem.

Kakor smo poročali, prodirajo Japonci od treh strani proti Rusom. Zadnji čas pa so ustavili prodiranje južne armade, ter prodirajo samo z ostalima armadama. Na ta način hočejo zvabiti Ruse proti jugu, da bi jih proti severu zajeli.

Pri Ančančanu pričakujejo Rusi Okuovega napada. Japonci stavijo 60 km. od Mukdena in 40 km. od Santaja 8 mostov čez Pejcijo. Japonci so poizkušali s pomočjo Hunhuzov razstreliti železniški most pri

Mukdenu. Hunhuzi se pritožujejo, da Japonci zelo slabo plačujejo.

Angleški list »Standard« poroča iz Sangaja, da namerava Kuropatkin zbrati pri Ljaojanu močne čete, da prepreči Kurokijev poizkus, stvoriti zvezo z Mukdenom. Rusi baje hočejo braniti svoje postojanke severno od Hantova ob cesti proti Mukdenu. Tudi nameravajo napasti japonsko desno krilo. Japonsko desno krilo stoji v smeri proti Aupinu, kjer so močne ruske čete. V sredini in na levem krilu se od 31. julija ni nič izpremenilo. Poroča se, da se Rusi počasi umikajo in sicer okoli levega krila, ker se boje, da jim ne bi prišli Japonci za hrbet. Rusi se pridno utrjujejo in nastavljajo baterije pri Jančulinu.

Najnovejša poročila pa poročajo, da je oddala južna japonska armada več polkov oblegajoči armadi pri Port Arturju. S tega se sprevidi, da so jih Rusi precej pobili, ker že rabijo pomoč.

Seveda so poročila angleških listov nezanesljiva. Ne ve se, ali se bodo res ustavili Rusi pri Mukdenu ali se bodo še dalje umikali. Govori se tudi, da marsička drzni general Linjevič s 60 000 ruskih vojakov iz Vladivostoka proti japonski armadi, nahajajoči se na vztočni strani Mandžurije. Ta vest ni še sicer uradno potrjena, ali že misel, da bi se znala vendarle uresničiti, napolnjuje Japonce z velikim strahom.

Na morju.

Na Japonskem vlada zadnje dni velikanski strah. Port Arturško brodovje je namreč udrclo z luke, premagalo nekatere japonske ladije, ki so strašile vhod v Port Artur, ter zbežalo na morje, da se združijo z vladivostoškim brodovjem. Zasedovalo jih je sicer japonsko brodovje, toda sumi se, da je večina ladij srečno ušla. Oklopnica »Cezarevič« je bila v boju precej poškodovana. Ker so izprevideli, da ne more priti v Vladivostok, so se peljali v nemško luko Kiaočan. Mornarji na »Cezareviču« poročajo, da je pri tem pomorskem boju bil ubit admiral Witthöft in trije častniki, potem osem častnikov ranjenih, med temi kapitan »Cezareviča« Ivanov. Kaj se je z drugimi ladjami zgodilo, se ne ve.

Po mednarodnem pravu sme ostati bojna ladija kake bojujoče se države samo 24 ur v nepristranski luki. Ker je pa bil »Cezarevič« močno poškodovan, zato ni mogel zapustiti v tako kratkem času luke in je bil na povelje nemškega guvernerja razorožen. Ladija ostane v luki, dokler traja vojna in se bo potem vrnila Rusiji.

Japonci so pa že prerokovali, da dob vse brodovje v Port Arturju v svoje roke. Torej jim je to veselje odplavalo v resnici — po vodi.

Japonci — roparji.

Torpedovka »Rešiteljny« je bila odpisana iz Port Arturja z važnimi brzojavkami generala Šteseljna na carja, z nalogo, da mora te na vsak način oddati. Dospela je v nepristranski kitajski pristan Čifu, kjer je resila svojo nalogo. Ker ni zapustila v 24 urah pristanišča, je bila razorožena. V noči od 11. na 12. pa so priplule v luko tri japonske bojne ladije ter napadle proti mednarodnemu pravu razoroženo torpedovko. Moštvo se je nekaj časa branilo, ko je pa videlo, da nič ne pomaga, je poskakalo v morje ter se rešilo na suho. Japonci so pa odpeljali torpedovko iz luke, čeravno je ugovarjala kitajska oblast. Polastiti se razorožene ladije v nepristranski luki je — rop!

Port Artur.

Po hudih bojih se je posrečilo Japoncem vzeti Volčjo goro. Tam so postavili velike topove, od koder že od 5. t. mes. streljajo neprenehoma v trdnjavo.

Kakor pripovedujejo ruski častniki, ki so prišli na ubeglih ladjah s Port Arturja, japonske granate kar dežujejo v mesto. Vkljub temu so ostale prodajalnice v mestu zaprte le prva dva dni, a tretji dan je bil promet v mestu že reden. Rusi so z bajoneti napadajoče Japonce odbili na celi črti. Japonske izgube so bile ogromne. Mal požar v mestu so kmalu pogasili. Kapitan lajše »Rešiteljny« izjavlja, da Japonci ne bodo zavzeli nikdar mesta. Okolica je posejana z japonskimi mrličji, a ruske izgube so bile majhne. Pred tremi dnevi so Japonci napadli vso glavno črto utrdb. Japonska pehota se je navalila neustrašeno z bajoneti. Rusi so se branili ter uničili cele polke. V terek so Rusi nenadoma napadli Takušan. Lezli so po skalah in ob gori. Porazili so japonske prednje straže in pričeli nadaljni boj. Ruski napad je podpirala mornarica. Končno so Rusi zavzeli Takušan. Klanje je bilo grozno. Pred Port Arturjem je 100 000 Japoncev, a dobivajo vedno pomoč. Topovi grome po noči in po dnevi. Požarna bramba v Port Arturju je vedno v službi, da uduši ogenj, ki ga povzročajo japonske granate. Nevojaško prebivalstvo je že skoraj vse zapustilo mesto.

njima je daroval dete, malega Pavla, ki je kričal in plakal, če ni videl matere.

Nekega dne pride v hišo debelo zapečateno pismo, na katerem je bilo prilepljenih števila tujih poštних znamk.

»Odkod?« se čudita mož in žena ter pogledujeta zavitek na vse strani. »Mogoče je le za naju, ker je napisan pravi naslov: Luka Šarlija.«

V celi okolici ni nobenega, ki bi se tako imenoval, ker so mu stariši že davno pomrli, a samo očetov brat je odšel nekam daleč, a ni znal kam.

»Odpriva ga v Božjem imenu; upam, da ni v njem nič hudega.«

Roža se vstopi za moža in gleda čez ramena v pismo, ko ga je Luka odpiral. Oba čitata ter pomagata drug drugemu pri tem poslu. Pismo se je glasilo:

»Moja dolžnost je, da Vam javim, da se je brat Vašega očeta, Ivan Šarlija, trgovec v Louisiani preselil v večnost in Vam, kot jedinemu svojemu dediču v oporoki zapustil vse svoje imetje. Prosim Vas, da mi čim prej naznanite, kako boste sprejeli dedščino. Ali pridete sami sem, ali mi daste oblast, da prodam hišo in zemljišče, a Vam pošljem denarje. Najbolje bi

bilo, da se sami lotite gospodarstva na posestvu.

Josip Vlašič, odvetnik.

Ko je Luka prebral pismo in ga prav razumel, je objel svojo ženo.

»Sedaj se nama ni treba ubijati in skrbeti. Otrok bo imel dovolj, da se pošteno preživi. Prodala bova tukaj vse in se preselila tja. Mnogo jih je našlo tam srečo in jaz sem slišal, da se marljive roke tam mnogo bolje plačujejo, kakor tu. Videla boš, da obogativa.«

»Dobro bi bilo«, reče Roža, »da bi to bilo blizu. Ali kaj hočeva v tujini in še daleč prek morja?«

»Prav praviš«, reče Luka. »A'č tudi tam je Bog, ki bo skrbel za naju, kakor tukaj.« Mlada žena vzdihne in se nasmehlja. »Pa bodi po tvojem. Že mora biti tako Božja volja, drugače bi ne dobila pisma.«

Nekaj mesecev po tem je bila mala rod-bina, oče, mati in dete na ladji, ki je plula proti Ameriki. Vedno bolj in bolj se je gubila suha zemlja in ogromna površina vode se je širila čim bolj. Mati je privijala dete tesneje k sebi in skozi solze se smehljala očetu, ki ju je ljubeznjivo gledal.

Srečno se pripeljejo v Ameriko in stopijo na kopno. Tu sedejo na vlak, kateri je

pripelje v St. Louis. Tam poiščejo odvetnika, ki je imel oporoko.

On, rodom Hrvat, jima pomaga s svetom in delom. Ob Zdravi Mariji prideta v novo domovje, blizu kojega je tekkel potočič, spominjaje ju domovine. Veter je pihljaj in se igral s cveticami, kot bi jima naznanjal boljše bodočnost.

Stara služabnica otvori vrata hiše in reče, da je bila gospodinja pokojnika in da je ostala tu, da hiša ne ostane sama.

III.

Našima znancema teko leta naglo naprej, posebno ker ju je dete zabavalo. Deček je bil tako nežen in priden, da sta ga vedno rajši imela.

Tako je zrastel Pavel za šolo. Moral je popustiti igranje z drugimi otroci in sedeti v šoli. A tudi tu je bil dober. Učil se je pridno in bil prvi v šoli.

»Mamica, jaz se hočem mnogo učiti, da bom veliko zaslužil, pa bomo živeli vsi skupaj srečno«, je večkrat govoril materi.

»Da, da«, odgovori dobra mamica. »Dobri Bog bo vse obrnil nam na dčbro.« Po dovršeni ljudski šoli je šel v gimnazijo na veliko radost roditeljev.

(Dalje sledi.)